

Zprávy o raněných a nemocných rakousko-uherských vojácích - zapojte se do databázového zpracování cenného pramene z první světové války

31.1.2024 - Tomáš Kykal | Vojenský historický ústav Praha

Ze série tištěných pramenů vydávaných v průběhu první světové války rakousko-uherskou vojenskou správou se do hledáčku Spolku pro počítačovou genealogii dostal po Seznamech ztrát i druhý nejrozsáhlejší soubor: Zprávy o raněných a nemocných (Nachrichten über Verwundete und Kranke).

Titul vycházel od srpna 1914 do listopadu 1917 a čítá dohromady téměř 28 tisíc stran. Podklady pro jeho tisk obstarávala Společná ústřední průkazní kancelář (), válečný úřad se sídlem ve Vídni a s působností pro obě části habsburské monarchie, na jehož vzniku a činnosti se podílel Červený kříž s vojenskou správou. Právě na adresu této instituce se od počátku války sbíhala hlášení o nemocných, raněných a zemřelých vojácích, zasílaná pravidelně vojenskými i občanskými zdravotnickými zařízeními. Z nashromážděných údajů si kancelář vytvářela nejen vlastní evidenci, která sloužila za podklad tištěných Zpráv o raněných a nemocných, ale data též předávala dvojici informačních kanceláří ve Vídni a v Budapešti pověřených vyřizováním dotazů veřejnosti. Zprvu vycházely tiskem všechny doručené případy, avšak obrovský rozsah agendy přiměl po půl roce kancelář k podstatnému omezení obsahu. Od 28. ledna 1915 se tak na stránkách periodika uváděla pouze jména hospitalizovaných, jejichž nejbližší se zdravotnickým zařízením nepodařilo vyrozumět přímo. Za definitivním zánikem tohoto titulu na sklonku listopadu 1917 stály patrně úsporné důvody.

Do nového projektu pod osvědčeným vedením dr. Jespera Zedlitze a Ingrid Reinhardtové VHÚ Praha poskytl jak digitální obrazová data pořízená před lety ve spolupráci s Národní knihovnou ČR, tak především zásadně vylepšené strojové přepisy textu (OCR) i s metadatovými soubory pro přesnou lokalizaci textu na stránce (ALTO-XML). Za takřka bezchybný přepis všech záznamů vděčíme spolupráci s Michalem Hradišem, který na Fakultě informačních technologií Vysokého učení technického v Brně vede tým pracující na vývoji velmi přesného nástroje PERO OCR pro strojové rozpoznání rukopisného i tištěného písma. Díky tomu, že prakticky odpadla nutnost opravovat překlady v textu, se práce v prostředí Dateneingabesystem (DES) webového editačního nástroje používaného spolkem, výrazně zrychlila a usnadnila. Dosavadní zkušenosti nicméně ukázaly, že vzhledem k proměnlivější struktuře záznamů (v porovnání se Seznamy ztrát) se ne vždy úspěšně podařilo všechna data automaticky rozřadit do odpovídajících databázových polí, proto asi nejčastější náplní dobrovolníka-editora bývá právě náprava těchto nedostatků přesunem údajů na správné místo.

Už se mnohokrát prokázalo, jak efektivní mohou být crowdsourcingové projekty na internetu. Pokud mají dobře fungující infrastrukturu, intuitivní ovládání, kvalitní data a dost nadšených dobrovolníků, nemusí pro ně být žádné sousto příliš velké. A proto se opět touto cestou obracíme na všechny zájemce, aby se podle svých možností zapojili do dalšího z unikátních databázových počínů. Každý, kdo pátrá po osudech svých předků zavlečených do víru první světové války, může mít užitek z jeho výsledků. A nejen to, získaná velká data představují neocenitelný zdroj pro budoucí statistická zpracování.

Pro bližší informace pište na e-mail: tomas.kykal@gmail.com

<https://www.vhu.cz/zpravy-o-ranenych-a-nemocnych-rakousko-uherskych-vojacich-zapojte-se-do-data-bazoveho-zpracovani-cenneho-pramene-z-prvni-svetove-valky>